

ЕФИКАСНОСТ ФУНКЦИОНИСАЊА СИСТЕМА УПРАВЉАЊА ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЗДРАВСТВЕНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Светлана Ристић¹ Кристина Филиповић² Сања Стојановић³ Душан Пауновић⁴ Славиша Стаменковић⁵

Резиме: Актуелна тема данашњице у области заштите животне средине односи се на угроженост и континуирано нарушавање стања животне средине. Законом о заштити животне средине дефинисано је да свако живо биће има право на живот и развој у здравој животној средини што подразумева и уравнотежен однос привредног развоја и животне средине у Републици Србији. Један од основних услова функционисања државних и приватних организација у Србији огледа се у спречавању, строгом контролисању, смањењу и санацији свих облика угрожавања и загађивања животне средине. У циљу постизања ефикаснијег пословања организације у Србији примењују системе управљања заштитом животне средине. Овај рад има за циљ да прикаже преглед стања и ефикасност примене система управљања заштитом животне средине у здравственим организацијама у Србији.

Кључне речи: животна средина; здравствене организације; систем управљања

EFFICIENCY OF THE ENVIRONMENTAL MANAGEMENT SYSTEMS IN HEALTH ORGANIZATIONS

Abstract: Today's current topic in the field of environmental protection refers to endangerment and continuous deterioration of the environment. The Law on Environmental Protection defines that every living being has the right to live and develop in a healthy environment, which includes a balanced relationship between economic development and the environment in the Republic of Serbia. One of the basic conditions for the functioning of state and private organizations in Serbia is reflected in the prevention, strict control, reduction and remediation of all forms of endangerment and pollution of the environment. In order to achieve more efficient operations, organizations in Serbia apply environmental management systems. This paper aims to present an overview of the state and efficiency of the implementation of environmental management systems in health care organizations in Serbia.

Key words: Environment; Health organizations; Management system

1. УВОД

Један од основних услова за успостављање квалитета живота односи се на постизање одређеног нивоа квалитета животне средине. Интересовање за одржање и побољшање квалитета животне средине све више расте па стога различите организације све више пажње посвећују анализи и процени утицаја својих активности, производа и услуга на средину у којој се налазе. Процена еколошког учинка организација постаје њихов све важнији сегмент. Једна од основних карактеристика сваке одговорне организације односи се на спровођење систематског приступа еколошког управљања - СЕМ (EMS - Environmental Management Systems) ради постизање исправног еколошког учинка.

Државни органи, научне установе, установе у области образовања, здравства, информисања, културе и друге установе, као и други облици удруживања, у оквиру својих делатности, подстичу, усмеравају и обезбеђују јачање свести о значају заштите животне средине.

¹ Др, Универзитет „Унион-Никола Тесла“ Београд, Факултет примењених наука, Ниш, risticsvetlanaaaa@gmail.com

² Универзитет „Унион-Никола Тесла“ Београд, Факултет примењених наука, Ниш, sanja.stojanovic@fpn.rs

³ Универзитет „Унион-Никола Тесла“ Београд, Факултет примењених наука, Ниш, kristina.filipovic@fpn.rs

⁴ Др, Универзитет „Унион-Никола Тесла“ Београд, Факултет примењених наука, Ниш, dusan.paunovic@fpn.rs

⁵ Др, Универзитет у Нишу, Природно-математички факултет, Ниш, sslavisa@pmf.ni.ac.rs

КОНФЕРЕНЦИЈЕ СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

38. Конференција одржавалаца Србије и 1. Конференције напредне технологије у функцији развоја привреде, Врњачка Бања, 01.06. – 03.06. 2022. године

У складу са тим паралелно са настанком првих облика организоване здравствене службе, јавило се и интересовање за развој читавог система управљања заштитом животне средине у здравственим организацијама као и сам квалитет здравствене заштите, као и тежња да се исти обезбеди, унапреди, процењује, мери и пореди. Међутим, честе су предрасуде да сама заштита животне средине неминовно води према сукобу интереса привредног развоја.

Ипак, важно је имати на уму да се непажњом и нарушавањем стања у животној средини јављају проблеми који све чешће имају глобални карактер. У првом реду долази до смањења могућности за исхрану становника, па велики број људи и данас у свету савременог раста и напретка технологије, заправо гладује. Ствара се све већа количина отпада. Нарушавају се основни медијуми за живот: вода која постаје све слабијег квалитета, загађење ваздуха као и земљишта па самим тим и хране.

Из свих поменутих разлога јавља се потреба деловања односно успостављања система управљања заштитом животне средине у свим друштвеним организацијама. Овим радом биће обухваћен систем управљања заштитом животне средине у здравственим организацијама.

2. СИСТЕМ УПРАВЉАЊА

Системски приступ управљања заштитом животне средине огледа се у томе да се састоји из елемената који својим међусобним везама остварују резултате. ИСО 14001 дефинише захтеве за управљање заштитом животне средине. Испуњавање ових захтева је потребно документовати како би постојао доказ о поштовању стандарда и о ефикасном раду у складу са стандардом.

Имплементација Система управљања заштитом животне средине може се односити на читаву компанију, један огранак или на само један радни процес, а избор углавном зависи од потребе компаније.

Системи управљања заштитом животне средине серије ИСО 14001:2004 је управљачки алат који омогућава организацији било које величине да:

- идентификује и контролише утицај својих активности, производа и услуга на животну средину,
- побољша однос према животној средини,
- имплементира систематски приступ којим ће постизати циљеве који се односе на заштиту животне средине и обезбеди доказ да је постигла постављене циљеве.

Основни разлози који доводе до изражене потребе за увођењем система заштите животне средине ИСО 14001:2004 се огледају у томе што непрестано долази до све интензивнијег загађивање животне средине. Веома често се говори о страху од потпуног исцрпљења природних ресурса, пре свега због непрестаног коришћења необновљивих извора енергије и све веће употребе нафте, угља и гаса. Један од разлога потребе за увођењем система управљања заштитом животне средине јесте и недостатак организованог и систематског праћења последица загађења, као и повећана заинтересованост јавног мњења за очувањем животне средине, законска решења, али и посебни услови рада у угроженим областима.

Свака друштвено одговорна организација пре отпочињања реализације новог пројекта неопходно је да приступи преиспитивању захтева који се односе на предметни пројекат и изврши идентификацију аспеката животне средине и процену ризика загађења животне средине у циљу планирања и пројектовања мера за избегавање, елиминисање и/или смањење ризика загађења животне средине.

У односу на ниво индустријализације, урбанизације и распрострањености коришћења ресурса, расте и потреба за одрживим управљањем ресурсима. Један од инструмената достизања тих циљева је и процена утицаја на животну средину (**Environmental Impact Assessment-EIA**). Формални поступак, који данас називамо проценом утицаја на животну средину, настао је у развијеним западним земљама као резултат нарастања свести о потреби заштите животне средине. Сврха процене утицаја на животну средину је да се осигура

КОНФЕРЕНЦИЈЕ СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

38. Конференција одржавалаца Србије и 1. Конференција напредне технологије у функцији развоја привреде, Врњачка Бања, 01.06. – 03.06. 2022. године

разматрање потенцијалних утицаја на животну средину свих пројеката код којих се очекују значајни аспекти животне средине. Последњих година су практично све земље Света увеле у своје законодавство обавезу процене утицаја на животну средину.

Обавеза процене утицаја на животну средину у систему Републике Србије покренута је доношењем Закона о процени утицаја на животу средину (Сл. гласник РС бр. 135/04 и 36/08), као и низа подзаконских аката, чиме је у потпуности усклађен са процесом процене утицаја у развијеним земљама ЕУ. Циљ процене утицаја на животну средину је обезбеђивање да пројекти, планови развоја, програми, политика и др., буду одрживи и прихватљиви са становишта заштите животне средине. Према томе, циљ процене утицаја на животну средину је: идентификација, описивање, вредновање и утврђивање, могућих непосредних и посредних утицаја планираног пројекта на живот и здравље луди, флору и фауну, земљише, воде, ваздух, климу, пејзаж, материјална и културна добра, узајамно деловање наведених чинилаца [1].

Предности имплементације система заштите животне средине ИСО 14001 огледају се кроз низ аспеката. На првом месту то је смањење негативних учинака на животну средину. Ширењем свести код људи о потреби да се животна средина заштити и очува доводи се до смањења ризика од еколошких катастрофа и повећање способности брзе и ефикасне интервенције. На тај начин постиже се побољшани углед и стварање поверења код заједнице, али и низ компетитивних предности. Једна од битних чињеница јесте да се на овај начин постиже правна сигурност због поштовања закона о заштити животне средине и обезбеђује лакше добијање овлашћења и дозвола од локалних и државних власти. Организације које спроводе овај систем представљају установе које се одликују добрим угледом, па примена система делује на побољшање угледа организације и угледа њених клијената. На овај начин могуће је и боље коришћење енергије и заштита вода, пажљиво бирање сировина и контролисану рециклажу отпада, доприноси смањењу трошкова и подиже вашу конкурентност, а смањује се и финансијски терет организације због реактивних управљачких стратегија као што су поправке, чишћења, плаћање казни због кршења закона. Побољшава се квалитет радних места и морал запослених и отварају се нове могућности запошљавања на тржиштима где је важна еколошка производња. Еколошки свесни клијенти пословаће са организацијама јер истиче своју обавезу према очувању животне средине.

ИСО (Међународна организација за стандард) је светска федерација националних институција за стандардизацију (чланица ИСО). Рад на припремању међународних стандарда одвија се у техничким комитетима ИСО. Свака чланица ИСО, када је заинтересована за предмет рада неког од основаних техничких комитета, има право да делегира своје представнике у тај комитет. Међународне организације, владине и невладине, које су у вези са ИСО, такође, учествују у раду. ИСО блиско сарадује са Међународном електротехничком комисијом у вези са свим питањима електротехничке стандардизације.

Нацрти међународних стандарда које су усвојили одговарајући технички комитети достављају се свим чланицама ИСО ради гласања. Да би се међународни стандард објавио, потребно је да га гласањем одобри најмање 75% чланица.

3. СИСТЕМ УПРАВЉАЊА ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЗДРАВСТВЕНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Организације свих врста се све више труде да постигну и јасно покажу свој учинак у заштити животне средине путем контроле утицаја својих активности, производа или услуга на животну средину, у складу са својом политиком и својим циљевима заштите животне средине. Ове активности треба да се обављају у оквиру структурисаног система управљања и да буду интегрисане у укупну управљачку активност. Међународни стандарди треба организацијама да обезбеде елементе за делотворан систем управљања заштитом животне средине, који се могу интегрисати са другим захтевима управљања, како би се организацијама помогло да постигну и циљеве заштите животне средине и економске циљеве. Ове стандарде не треба користити за стварање нецаринских (техничких) баријера у трговини, нити за наметање нових или мењање

КОНФЕРЕНЦИЈЕ СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

38. Конференција одржавалаца Србије и 1. Конференције напредне технологије у функцији развоја привреде, Врњачка Бања, 01.06. – 03.06. 2022. године

постојећих законских обавеза дате организације. Главни циљ овог међународног стандарда јесте да подржи заштиту животне средине и спречивање њеног загађења, а да то буде у равнотежи са друштвеним и економским потребама. Треба нагласити да се многи од ових захтева могу поставити истовремено или ревидирати у свако доба.

Захтеви ИСО стандарда веома су важни за производне и услужне организације, али се на први поглед не односе на активности у здравственим установама. Ово се посебно односило на раније верзије стандарда серије ИСО. Терминологија која се користила у тим стандардима тешко се „повезивала” са здравственом заштитом, и различите националне асоцијације су је различито тумачиле. Отуда и разлог што је у овој области мање било мање сертификата него у осталим дјелатностима.

ИСО 9001 је интернационално признат стандард који обезбеђује смернице за установљавање, побољшавање и одржавање ефективног система управљања у некој организацији. Установљен као међународно признат невладин стандард, ИСО 9001 је иницијално био оријентисан на производњу, али сада је признат као изванредан систем менаџмента за ма коју организацију, укључујући услужне организације као што су здравствене и образовне. ИСО 9001:2000 је високо поштован од стране бизниса и индустрије и признат као супериорни систем за осигурање високих перформанси.

Управљање заштитом животне средине обухвата читав низ питања, укључујући и она од стратешког и конкурентског значаја. Стандард се примењује на оне аспекте животне средине које организација може да контролише и на које може да утиче. Самим стандардом се не утврђују посебни критеријуми за учинак заштите животне средине, осим у односу на обавезе дате у оквиру политике заштите животне средине да ће се организација усагласит са законским и другим захтевима, да ће се радити на спречавању загађења и сталном унапређивању.

Делатност здравствених организација и института обавља се у складу са принципима очувања животне средине и одрживог развоја, а изучавање чинилаца животне средине и њиховог утицаја на здравље становништва један је од основних задатака.

Сви запослени у здравственим организацијама требало би да се понашају у складу са Политиком квалитета и животне средине, јер је одговорност према животној средини један од основних приоритета здравствених установа.

Сагласно томе здравствене организације се најчешће обавезују да ће у одређеном временском периоду:

- спречити загађење животне средине у складу са законским прописима и препорукама за очување здраве животне средине;
- смањити на најмањи могући ниво све штетности које настају у процесу рада;
- стално обучавати све учеснике у процесу рада у циљу спречавања загађења животне средине, као и кориснике својих услуга о принципима очувања животне средине;
- дефинисати и имплементирати своје регулативе у случајевима када сматра да постојеће законске регулативе нису на нивоу које је себи поставио Институт у области очувања животне средине;
- подстицати и друге да уводе и примене принципе менаџмента животном средином.

За спровођење Политике квалитета и животне средине у основи одговоран је директор здравствене организације и института.

Спровођење Политике квалитета и заштите животне средине има за циљ да допринесе да се здравствене организације развијају у модерне, европске институције, признате по својим стручним достигнућима у области јавног здравља.

Све балканске земље, укључујући оне у процесу транзиције, као свој стратешки циљ прокламовале су прикључивање ЕУ. То значи да морају да раде на променама и прилагођавању

КОНФЕРЕНЦИЈЕ СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

38. Конференција одржавалаца Србије и 1. Конференција напредне технологије у функцији развоја привреде, Врњачка Бања, 01.06. – 03.06. 2022. године

својих економских и политичких система онима који важе у ЕУ. Стандарди из области здравства су међу њима.

Интересовање за одржање и побољшање квалитета животне средине и заштите здравља људи све више расте и стога организације свих величина све више пажње посвећују потенцијалним еколошким утицајима својих активности, производа и услуга. Еколошки учинак неке организације постаје све важнији за интерне и екстерне заинтересоване стране.

Постизање исправног еколошког учинка захтева од здравствених установа да прихвате обавезу да систематски приступе увођењу система еколошког управљања (СЕМ) и његовом континуалном побољшању. Сваки систем управљања заштитом животне средине треба да обухвати све захтеве из овог међународног стандарда. Степен примене захтева зависиће од фактора као што су политика заштите животне средине дате организације, природе њених активности, производа и услуга, локације организације као и услова у којим ради.

Државни органи, научне установе, установе у области образовања, здравства, информисања, културе и друге установе, као и други облици удруживања, у оквиру својих делатности, подстичу, усмеравају и обезбеђују јачање свести о значају заштите животне средине. Реформа система здравствене заштите у нашој земљи има за циљ унапређење квалитета здравствених услуга, како у државном, тако и у приватном сектору здравствене заштите. Важан елемент унапређења квалитета здравствених услуга представља и адекватно збрињавање медицинског отпада, које је у складу са домаћом законском регулативом као и са основним принципима професионалне праксе управљања медицинским отпадом, превенције заразних болести и промоције здравља.

У области здравственог система направљени су кораци који воде ка веома значајним резултатима када је реч о глобалном проблему данашњице - производњи отпада. Управљање отпадом из здравствених установа је комплексан процес који мора бити спроведен прецизно од стране свих запослених у здравственим организацијама. Увођење јединственог система управљања медицинским отпадом у здравственом сектору у Републици Србији, један је од предуслова за уређење система управљања медицинским отпадом у целини. Консензусом, у овој области, договорено је коришћење Европског каталога отпада који дефинише основну категоризацију медицинског отпада, као и ставове у вези са сегрегацијом односно раздвајањем, обележавањем и третманом различитих категорија медицинског отпада, за примену у здравственим установама у Србији.

Уколико се на основу процене ризика утврди да ван здравствене установе, а при пружању здравствене заштите, у локалној заједници (домовима пацијената, кућном лечењу) настаје опасан отпад или уколико се са сигурношћу може тврдити да такав отпад садржи одређене количине патогених клица или је отпад потенцијално опасан због својих физичких, биолошких или хемијских својстава, неопходно је опасност истаћи у процени ризика и потребно је предузети посебне мере за руковање, третман и одлагање отпада у договору са здравственим радником, који је надлежан за пружање здравствених услуга при којима овакав отпад настаје. Добро управљање отпадом може да смањи укупну количину генерисаног отпада као и проценат опасног отпада који настаје и везан је за обављање здравствене делатности. Медицински отпад једном речју настаје приликом постављања дијагноза, лечења или пружања медицинске неге, као и приликом истраживања која се спроводе у здравственим установама научне, терапијске, дијагностишке или сличне медицинске делатности. Поменути отпад подразумева сав отпад који настаје приликом пружања здравствених услуга, како у здравственим установама или ван њих (кућна нега), у домовима за смештај старих лица или у установама у којима се пружа медицинска нега у било ком облику.

Министарство животне средине и просторног планирања припрема националну стратегију управљања отпадом и подноси је на одобравање Влади Републике Србије, координира поступцима управљања отпадом, врши мониторинг, инспекцијски надзор у складу са постојећом законском регулативом. Одговорно је за примену међународних споразума и уговора у области животне средине. Министарство животне средине обавља послове државне управе који се

КОНФЕРЕНЦИЈЕ СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

38. Конференција одржавалаца Србије и 1. Конференције напредне технологије у функцији развоја привреде, Врњачка Бања, 01.06. – 03.06. 2022. године

односе на производњу и промет отрова и других опасних материја, управљање хемикалијама, управљање отпадом, изузев радиоактивним отпадом. Осим тога формира информациони систем о отпаду на територији Републике и извештава о стању животне средине - Агенција за заштиту животне средине и издаје сагласност на елаборате о процени утицаја на животну средину.

У Одељењу за управљање отпадом обављају се послови који се односе на:

- Припрему стручних основа за израду закона и других прописа у области управљања отпадом;
- Израду и спровођење стратешких докумената за интегрисано управљање отпадом и њихово повезивање са другим стратешким документима;
- Развој оперативних планова за посебне токове отпада; Праћење рада и учествовање у радним телима везаним за Базелску конвенцију, Стокхолмску конвенцију у делу који се односи на управљање отпадом и Програм УН за животну средину;
- Развој одрживог система за стално пружање помоћи привредним субјектима и другим субјектима за спровођење прописа из области управљања отпадом
- Спровођење Базелске конвенције;
- Управљање индустријским отпадом;
- Управљање комуналним отпадом и посебним токовима отпада [3];
- Прекогранично кретање отпада, издавање дозвола за увоз, извоз и транзит отпада.

Према Европском каталогу отпада медицински отпад дефинисан је као отпад који настаје при пружању здравствене заштите у медицини и ветерини (људима и животињама) и/или сродним истраживањима [4].

Неадекватно управљање отпадом представља један од препознатих проблема са аспекта заштите животне средине Министарства заштите животне средине и просторног планирања Републике Србије, као и са аспекта Министарства здравља и захтева дефинисање става друштва у целини према отпаду.

Проблем управљања медицинским отпадом у Републици Србији препознат је такође као један од важних задатака свих структура које учествују у његовом стварању и збрињавању. Медицински отпад, како опасан, тако и неопасан, ствара се у здравственим установама у различитим количинама, што зависи од типа установе, броја постеља, болести које се лече и типа медицинских услуга које се пружају. Руковање опасним медицинским отпадом, као и третман опасног медицинског отпада пре одлагања је у Србији до 2008. године било неадекватно пре свега због непостојања одговарајућих система за третман ове категорије отпада, а такође и због неувођења обавезних процедура у рад здравствених радника и сарадника за раздвајање медицинског отпада на месту стварања. У процесу збрињавања медицинског отпада недостајале су и мере за његово обележавање, транспорт и адекватан третман за претварање категорије опасног у категорију неопасног медицинског отпада.

Кључни договор који дефинише униформност у управљању медицинским отпадом је систем раздвајања медицинског отпада и обележавања истог договореним бојама према категоријама, а који се примењује у свим здравственим установама, државног и приватног сектора. Најпогоднији начин раздвајања медицинског отпада на различите категорије је разврставање отпада у пластичне вреће или посуде различите боје.

Имајући у виду расположиву технологију за третман одређених категорија медицинског отпада и људске ресурсе, предложени систем раздвајања медицинског отпада и обележавања различитим бојама, представља пример препоручене праксе у управљању медицинским отпадом за примену у Републици Србији.

Уопштено говорећи, хладне боје као што су црна, зелена и плава додељене су категоријама отпада које нису опасне: на пример, комунални отпад, отпад који може да се рециклира итд. Опасан отпад обично се означава топлим бојама у коду боја, као што су жута, и црвена: на пример, инфективни отпад (жута боја), опасан отпад (црвена боја) и слично.

КОНФЕРЕНЦИЈЕ СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

38. Конференција одржавалаца Србије и 1. Конференција напредне технологије у функцији развоја привреде, Врњачка Бања, 01.06. – 03.06. 2022. године

Неопасан отпад не захтева никакве специјалне мере и њиме се може поуздано руковати на исти начин као и са комуналним отпадом. Рециклажу треба примењивати кад год је то повољно. Папир, стакло, метал и пластика се могу продавати у зависности од локалних услова. Незагађена храна се може употребити за исхрану животиња, док отпадна храна из одељења где постоје заразне болести треба да буде аутоклавирана пре одлагања. Отпад из кухиња треба да буде смештен у затворене контејнере и охлађен уколико се чува за дужи период. Велики контејнери који се употребљавају за смештај општег отпада треба да буду заштићени од цурења, од људи који сакупљају, глодара и паса. Медицинска и друга опрема која се употребљава у медицинским установама може се поново користити уколико је пројектована за такву намену и може издржати процес стерилизације [5].

У укупном загађењу животне средине медицински отпад не заузима велики део, али је он потенцијално међу најопаснијим врстама отпада, јер може да доведе до зараза и тровања. Загађење које долази из здравствених установа је специфично и може да буде веома опасно, како по здравље људи који раде у здравственим установама, тако и по здравље околине, односно становништва, и екосистема у којем се тај отпад складишти. Стога је потребно да се правилно поступа са оваквим отпадом. У данашње време највећи изазов постаје начин одлагања свих врста отпада, па и медицинског, али да то буде сигурно, ефикасно и без угрожавања животне средине. Тренутни начини одлагања отпада, као што су депоније или инсинерације, још увек узрокују загађења земљишта, воде и ваздуха. Напредни начини управљања медицинским отпадом, који су и безбедни по околину и исплативи су хитно неопходни. Брига о одрживом управљању важна је због нас самих, а не уласка у Европску Унију. Поновна употреба је превентива здрављу, а истовремено српска привреда мора да уђе у овај систем, јер су страни инвеститори обавезани да поштују законе из те области које им намеће Унија.

4. ЗАКЉУЧАК

Као и сам здравствени систем, односно његов развој, тако и управљање и руковођење тим системом и елементима тог система, можда чак и више, сваким даном заокупља све већу друштвену и професионалну пажњу јавности. Усвајање ИСО стандарда за пословне кориснике значи да добављачи могу да базирају развој својих производа и услуга на спецификацијама које имају широку прихваћеност у њиховим секторима, што значи да пословни субјекти који користе међународне стандарде могу да се такмиче са конкурентима на тржиштима широм света. За државне управе, међународни стандарди обезбеђују технолошку и научну базу која омогућава креирање здравственог, безбедносног, еколошког и правног оквира. За потрошаче, постојање глобалне компатибилности технологија која се постиже применом међународних стандарда на развој производа и пружање услуга доноси могућност значајно шире понуде, као и позитивне ефекте конкурентске борбе између добављача. Поред тога, сама чињеница да производ или услуга одговара међуна родним стандардима пружа гаранцију њихове безбедности, квалитета и поузданости и самим тим неку врсту сигурности за потрошаче.

Стандард ИСО 14001 је данас најраширенији међународно прихваћен стандард за управљање животном средином. Он је примењив на сваку организацију која жели увести, одржавати и непрекидно побољшавати властити систем управљања животном средином. Организација која жели увести систем управљања животном средином према ИСО 14001 у обавези је да испуњава захтеве дефинисане стандардом, те на тај начин свести потенцијалне негативне утицаје својих пословних активности везано за околину на најмању могућу меру.

Здравствене организације су максимално посвећени очувању природе што је доказано тиме што је у здравству сертификован Систем управљања заштитом животне средине, сагласно захтевима стандарда „ИСО 14001“. Применом и даљим унапређењем овог система здравствене организације смањују на најмањи могући ниво све штетности које настају у процесу рада и спречава загађење животне средине, подстичући и друге да уведу и примене принципе заштите животне средине.

КОНФЕРЕНЦИЈЕ СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

38. Конференција одржавалаца Србије и 1. Конференције напредне технологије у функцији развоја привреде, Врњачка Бања, 01.06. – 03.06. 2022. године

Своју опредељеност ка развоју и унапређењу система управљања квалитетом и заштитом животне средине здравствене организације демонстрирају доследним спровођењем Политике квалитета и заштите животне средине, као и реализацијом циљева дефинисаних у оквиру ове Политике.

5. ЛИТЕРАТУРА

- [1] Сталетовић, Н.; Ковачевић, С.; Ковачевић, М.: *Методолошки приступ идентификације аспеката и вредновања утицаја на животну средину за пројекат „Експлоатација магnezита у лежишту чавловац- масница”*, Рударски радови, 3, 171-182, 2012.
- [2] SRPS ISO 14001, Систем управљања заштитом животне средине - Опште смернице за принципе, системе и поступке, Институт за стандардизацију Србије, Београд, 2005.
- [3] <http://www.kbs.co.rs/pdf>, јануар 2019.
- [4] Bdour, A.; Altrabsheh, B.; Hadadin, N.; Al-Shareif, M.: Assessment of medical wastes management practice: A case study of the northern part of Jordan, *Waste Management* 27, pp. 746–759, 2007.
- [5] Безбедно управљање медицинским отпадом, Министарство здравља РС, Београд, 2018.
- [6] Ходолич, Ј.; Скленарова, М.: *Економска ефикасност система управљања заштитом животне средине*, International Quality Conference, 60-63, 2009.
- [7] Fuzi, N. M.; Habidin, N. F.; Janudin, S. E.; Ong, S. Y. Y.: Environmental management accounting practices, environmental management system and environmental performance for the Malaysian manufacturing industry, *International Journal of Business Excellence*, 18 (1), pp. 120–136, 2019.
- [8] US/EPA, Learn About Environmental Management Systems, [Online]. Available: <https://www.epa.gov/ems/learn-about-environmental-management-systems>, 2017.
- [9] Daddi, T.; De Giacomo, M. R.; Frey, M.; Iraldo, F.: Analysing the causes of environmental management and audit scheme (EMAS) decrease in Europe, *Journal of Environmental Planning and Management*, 61 (13), pp. 2358–2377, 2018.
- [10] Pechancove, V.; Hrbáčková, L.; Dvorsky, J.; Chromjaková, F.; Stojanović A.: Environmental management systems: an effective tool of corporate sustainability, *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 7 (2), pp. 825–841, 2019.